

3.3.3 Motivationale overtuigingen van leerlingen

Boekaerts (2002; zie ook www.cordys.nl) spreekt over 'motivationale overtuigingen' die leerlingen hebben en over de manier waarop deze overtuigingen hun betrokkenheid beïnvloeden. Met inzicht in deze acht principes kan een leerkracht de motivatie van zijn leerlingen verhogen.

1. *Motivationale overtuigingen dragen in belangrijke mate bij aan het leren.* Ze verwijzen naar de waarden, meningen en oordelen die leerlingen hebben over school en schoolwerk. Ze sturen hun denken, hun gevoel en hun gedrag en zorgen zo voor een positieve of negatieve context voor het leren.

2. *Leerlingen zijn niet gemotiveerd tot leren als ze geen succes verwachten.* De overtuigingen die aan een vak verbonden zijn, doen ertoe. Die zorgen ervoor dat een leerling bij sommige vakken onzeker en faalangstig is en bij andere vakken zeker van zichzelf, omdat hij succes verwacht.

3. *Leerlingen die het nut inzien van de leeractiviteit zijn minder afhankelijk van aanmoedigingen, aansporingen en beloningen.* Leerlingen zijn meer geïnteresseerd in die activiteiten waarvoor ze de nodige competenties denken te hebben of die ze zelf belangrijk vinden.

4. *Leerlingen die beheersingsgeoriënteerd zijn leren meer dan leerlingen die egogeoriënteerd zijn.* Leerlingen die leren omdat zij een nieuwe vaardigheid willen beheersen zijn beheersingsgeoriënteerd. Zij gebruiken effectievere leerstrategieën dan leerlingen die ego-georiënteerd zijn. Die leerlingen werken aan een taak om succes te boeken of falen te vermijden. Zij zijn vooral bezig hun persoonlijke kwaliteiten te bewijzen. Ze streven bijvoorbeeld naar hogere cijfers dan hun klasgenoten. Zij richten zich dus niet primair op het leerdoel, maar op hun eigen persoonlijke doelen. Voor de leerkracht is het cruciaal om te proberen deze oriëntatie terug te dringen en te vervangen door oriëntatie op beheersing. Bijvoorbeeld door het stellen van vragen over de lesstof, waarbij de leerkracht benadrukt dat hij niet geïnteresseerd is in een goed antwoord, maar in het oplossingsproces. Hij vraagt naar oplossingsstrategieën en geeft leerlingen daarbij de kans om te leren van hun fouten.

5. *Leerlingen verwachten iets terug voor de geleverde inspanning.* Ze beslissen hoeveel moeite ze moeten doen voor een taak op basis van hun zelfbeeld en hun verwachtingen van de inspanning die nodig is. De leerkracht kan de leerling helpen door inzicht te geven in de geleverde prestatie. De leerling kan bijvoorbeeld bijhouden hoeveel minuten hij achter elkaar gewerkt heeft door een diagram in te vullen.

6. *Leerlingen die zich verbinden met het leerdoel hebben meer kans van slagen.* Leerlingen die het door de leerkracht gestelde doel onderschrijven, committeren zich eraan. Zij verschillen van leerlingen die vooral willen voldoen aan de verwachtingen van de leerkracht. Leerdoelen die door leerkracht en leerling gezamenlijk zijn geformuleerd hebben daarom meer kans van slagen dan door de leerkracht opgelegde doelen.

7. *Leerlingen hebben aanmoediging en feedback nodig om wilskracht te ontwikkelen.* Goede intenties leiden niet automatisch tot het bereiken van een leerdoel. Het kunnen bereiken ervan vraagt inzet en volharding. Een leerkracht kan doorzettingsvermogen gericht aanmoedigen. Hij moet daarbij weten hoe de leerling tegen het leerdoel aankijkt. Welke inspanning denkt de leerling te moeten leveren? Het formuleren van korte-termijn-tussendoelen is hierbij ondersteunend, omdat dit de leerling meer grip geeft op zijn leerproces dan lange-termijn-doelen.

8. *Leerlingen zijn meer gemotiveerd tot leren als het leerdoel overeenkomt met hun eigen doelen.* Als de doelen van leerlingen in evenwicht zijn met hun eigen wensen, behoeften en verwachtingen, dan werken ze er harder aan. Leerlingen die zien dat hun leerkracht hun persoonlijke doelen waardeert, accepteren de doelen van de leerkracht makkelijker.